No. 21 Donderdag 20 Mei 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Koloniaal Belang is een Algemeen Nederlandsch Belang.

—o—

Gedachtig aan mijn voornemen om zooveel mogelijk door woord en geschrift het denkbeeld ingang te doen vinden, dat „het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang" en tevens, dat dit belang in alle opzichten en geheel belangeloos wordt voorgestaan door de Vereeniging „Oost en West", ben ik aan het werk getogen.

Dat ik zou stuiten op onverschilligheid en onkunde, dit wist ik, maar dat ik zou stuiten op zóóveel onverschilligheid en onkunde als ik nu reeds hier en daar deed, had ik nimmer gedacht, nimmer kunnen denken.

Dat de groote massa van het Nederlandsche volk

er zich niet voldoende van bewust is, dat Nederland zijn betrekkelijk vooraanstaande plaats in de rij der volkeren te danken heeft aan zijn groot en machtig Koloniaal bezit, dat is begrijpelijk, ook al omdat op de lagere scholen daaraan over het algemeen zoo weinig aandacht wordt geschonken.

Over dit laatste kan ik met kennis van zaken oordeelen, omdat ik reeds vele jaren lid van de Commissie van Toezicht op het Lager-Onderwijs ben en

in die kwaliteit vele scholen heb bezocht. Mijn medelid in dezelfde afdeeling dier Commissie en ik zelf hebben er echter steeds naar gestreefd in de eerste plaats bij het onderwijzend personeel belangstelling voor onze schoone Koloniën op te wekken en hen te doordringen van de gedachte, dat de kennis van Nederlandsch-Indië en zijn bewoners, voor de jeugd van even groot belang is als die van Nederland zelf.

Dank zij ons onvermoeid streven in deze hebben wij de voldoening mogen smaken, dat op de scholen, onder ons toezicht gesteld, de kennis van onze Indiën meer en meer is verbreid, waarvan het vermoedelijk gevolg is geweest, dat verschillende jongelieden en gelukkig lang niet de minsten, bij het kiezen van een werkkring den blik naar Indië hebben gewend.

Gedachtig aan die succesvolle propaganda door ons op de scholen gevoerd, leek mij thans de beste wijze om, nu ik besloot meer in het algemeen belang mijn bescheiden steentje bij te dragen, ook aan vriend en kennis mededeeling te doen van den nieuwen werkkring, dien ik op mij genomen heb. Van zelf zou mij dan wel de gelegenheid worden geboden om de grootsche gedachte, die ik mee wil voorstaan, meer ingang te doen vinden.

Waar ik kon, ben ik mijn mededeeling begonnen en hoewel ik ook hier en daar enkele waardeerende woorden aan het adres van „Oost en West" te hooren kreeg, was de hoofdindruk, dien ik van mijn toehoorders ontving er eene van lauwe onverschilligheid. Het ergste maakte het een mijner kennissen, nog actief dienend Hoofdofficier, die mij vroeg of de Vereeniging „Oost en West" niet ijverde voor den verkoop van West-Indië aan Amerika. Het allerergste was echter, dat hij er aan toevoegde: „nu, voor mijn part mogen ze 't hebben, wat hebben we er ook aan!"

Dat verkoop van een deel, het gansche bezit op losse schroeven stelt en dat „Indië verloren", voor ons beteekent, „rampspoed geboren", daaraan werd door hem geen oogenblik gedacht.

Inplaats van te trachten hem dit aan het verstand te brengen, ben ik toen, boos over zooveel onverschilligheid, maar weggegaan. Later zag ik in, hoe verkeerd ik had gedaan, want iemand, die een hoog denkbeeld ingang wil doen vinden, mag zich niet zoo spoedig uit het veld laten slaan.

Zooals ik reeds zeide, was het gelukkig, dat niet al mijn ervaringen even ontmoedigend waren als deze.

Tenslotte kom ik tot U allen, gij leden van „Oost en West" met het verzoek om mij te willen steunen in mijn voorgenomen streven, want waar door een eenling niet zoo heel veel kan worden bereikt, daar kan door een gezamenlijk werken, gedachtig aan het „Eendracht maakt Macht" véél worden verkregen.

Op grond van het onbaatzuchtig streven van onze Vereeniging om te werken in het belang van Moederland en Koloniën, is het in de eerste plaats een landsbelang, dat onze Vereeniging zoo sterk mogelijk zij. En waar dit zoo is, daar durft het Hoofdbestuur tot U allen het verzoek te richten, om zooveel mogelijk belangstellenden op te wekken zich te vereenigen en aan te sluiten bij de Vereeniging „Oost en West".

Namens het Dagelijksch Bestuur
uit het Hoofdbestuur,

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Losse Opmerkingen.

XX.

In mijne vorige opmerkingen (6 Mei) berekende ik den verkoopprijs van de distributie-suiker in Indië op 60 cent per Kilo.

Aneta „seinde" op 12 Mei (opgenomen in de dagbladen van 15 Mei), dat de suiker binnenkort gedistribueerd wordt voor circa 35 cent per kati, d is dus ongeveer 56 cent per kilo.

En...... seint Aneta er bij...... de huidige su kerprijs bedraagt bijna het dubbele! Dus f 1. per kilo!

Goela Djawa en alle mogelijke inlandsche g rechten, waarbij suiker gebruikt wordt, zijn d ook enorm in prijs gestegen, evenals de rijst.

Dat de traktementen der „kleine-luiden" o maar in de verste verte geen gelijken tred hebbe gehouden met de duurte, wordt o.a. toegegeve door het „N. v. d. D.", welk blad in een paar art kelen voorrekende, dat de huidige bediendenloone b.v. nog niet eens voldoende zijn om zich te voede

In verschillende Indische bladen kon men intu schen ingezonden stukken of circulaires leze waarin werd aangedrongen op het doen mededeel der bedienden in de verhoogde salarissen d „toeans".

Blijkbaar zijn dergelijke ingezonden stukken d nóódig!......

* * *

Eenige oudere nummers van dit weekblad doo lezende, vond ik daarin een stukje overgenome waarin een beschrijving werd gegeven van de „P tria" en als bijzonderheid daarin vermeld, dat h verblijf der Indische bedienden op die boot zoove beter was!

In Januari j.l. repatrieerende per „Insulinde" een van de nieuwste Lloyd-booten, constateerde i — evenals op de „Coen" in Maart '19, gaande na Indië — dat het bediendenverblijf verre bleef be neden de eischen, die men aan een hygiënisch ver blijf voor schepelingen moet en mag stellen.

En toen ik ergens in dit blad las, dat er in d „baboe-verblijven" der mailbooten een kennisge ving wordt opgehangen betreffende de Persingg han...... toen herinnerde ik mij eveneens de „Insu linde", waar in 't geheel geen baboe-verblijf wa nòch eenige slaapgelegenheid voor de door pass giers medegenomen mannelijke bedienden!

Wat zàg men onderweg aan boord?

Baboe's en djongos, slapende in de gangen, voo de deuren hunner toeans en njonja's! Nu en da middels de uitgestrekte beenen nachtelijke wande laars bijna latende struikelen.

En wat hóórde men?

Mopperende toeans en njonja's, die zich beklaag den dat hunne bedienden op die manier zwaar ver kouden moesten worden, hetgeen weer gevaar op leverde voor hunne eigen kinderen! Voorts mop peren over het feit, dat de aan de deurknoppen op gehangen garde-robe der in de gangen slapende herhaaldelijk gestolen werd...... en tevens mopperen over het feit, dat ze voor deze bruine passagiers tegenwoordig niet minder dan f 250 moesten beta len, zoodat er toch waarachtig wel een slaapplaatsje op zou kunnen overschieten!

Wat de betrokken belanghebbenden zèlf mopper den...... ach, dat hoort men niet zoo gemakkelijk! Of liever gezegd: dat hooren wij, Westerlingen niet zoo gemakkelijk!......

Met voldoening vernam ik intusschen, dat de In dische Vereeniging, op voorstel van den heer Soerjo Poetro, een onderzoek instelde naar die ergerlijke toestanden aan boord van onze mailstoomers.

Eenige leden van het bestuur dier vereeniging bezochten èn aan boord èn aan wal de verblijven hunner proletarische landgenooten en zagen en ver namen bijzonderheden, die elke beschrijving tarten.

Ook vertrok eenigen tijd geleden een der leden dier vereeniging naar Indië en stelde aan boord van zijn schip een nauwkeurig onderzoek in naar de arbeidsvoorwaarden zijner landgenooten, naar hun logies, kleeding, voeding, etc. etc.; onder meer door zèlf eens een paar nachten af te dalen tot dat verloren hoekje, dat min of meer ironisch de „ka raton" genoemd wordt!

Het is te hopen, dat de Indische Vereeniging haar door deze enquête opgestoken licht niet onder de korenmaat zal houden en succes moge hebben

bij eventueele pogingen tot het verkrijgen van verbeteringen.

* * *

Bij de vele aanmerkingen, die gemaakt worden op de Indische cultuur- en andere ondernemingen ten aanzien van de betaling der inheemsche werkkrachten, mag billijkheidshalve niet vergeten worden de aandacht te vestigen op het zeer vele goede, dat vele dier ondernemingen doen in het belang van de huisvesting, ziekenverpleging, algemeene hygiëne enz. van hun werkvolk.

Al zijn zulke maatregelen grootendeels ingegeven door welbegrepen eigenbelang, toch wordt in dit opzicht in Indië veel, zeer veel goeds verricht!

En zeer gerechtvaardigd lijken mij de klachten van sommige industrieele ondernemingen over het optreden van de arbeidsinspectie in hunne ressorten.

Laat ik een administrateur van een groote onderneming even aan het woord laten (blijkens een van hem ontvangen particulier schrijven):

„Onze daglooners beschouwt men als contractanten, want ze zijn in vasten dienst (ik snap er niets van, maar de Heeren schijnen het te weten!) Nu had ik kort geleden bezoek van een inspecteur van den arbeid, die ontdekte, dat wij woningen hebben gebouwd voor ons vaste werkvolk, geheel vrijwillig, omdat wij ze nu des nachts bij het verwisselen der wachten makkelijker kunnen vinden! Wij doen dat vrijwillig en niet omdat wij er door de een of andere wet toe gedwongen worden en...... ge kunt begrijpen dat die woningen uit welbegrepen eigenbelang, ineens g o e d zijn neergezet en dat de koelies daarin oneindig veel beter gehuisvest zijn dan wanneer ze in hunne eigen onhygiënische kampongs waren gebleven.

En nu moet ik waarachtig op last van dien arbeids-inspecteur ook woningen gaan bouwen voor koelies die ongeregeld, soms maar een halven dag werken; en...... nou worden die woningen geïnspecteerd en worden allerlei eischen gesteld, waaraan de meeste gouvernementsinrichtingen zelve niet voldoen...... talrijke gevangenissen b.v.!

M. a. w. nu bemoeit de arbeidsinspectie zich feitelijk met zaken, die haar geen steek aangaan......... de gemeente geeft toch aan haar straatvegers óók geen woningen en geef je je vaste koelies (niet-contractant en ook niet van buiten af geïmporteerd) huishuur, dan heeft men héélemáál niets te zeggen."

* * *

Zooals bekend, zijn er aan boord van de mailstoomers brievenbussen, die op elke haven gelicht worden door of van wege den administrateur.

Herhaaldelijk komt het voor, dat in die bussen geposte brieven veel te laat hunne bestemming bereiken!

Een onderofficier, die zelf eenige brieven in Priok gepost had, diende een klacht in, dat deze brieven niet terecht waren gekomen en...... toen bleek, dat de bussen de heele reis door Indië niet gelicht waren geworden. Hetgeen pas in Emmahaven, op de terugreis, geredresseerd kon worden!

In de zakenwereld heeft dat geval van verregaande slordigheid heel wat onaangename gevolgen gehad.

En voor de reizigers van of naar Indië moge zulks een vingerwijzing zijn om, òf hun brieven maar liever aan den wal te posten, òf den administrateur nog eens extra aan zijn verplichtingen als hulppost-ambtenaar te herinneren!

Het zou geen kwaad kunnen, wanneer vanwege de directies in de instructies dier titularissen óók nog een streepje werd gezet onder de desbetreffende clausules!......

* * *

Onzen ex-secretaris, thans Hoofdcorrespondent voor Ned. O o s t-Indië, den heer Gooszen, zij hierbij een voorspoedige overtocht en behouden aankomst toegewenscht. Op grond van zijne succesvolle propaganda hier in Nederland ten bate van onze vereeniging mag de hoop daarbij uitgesproken worden, dat het Z.H.E.G. in Indië moge gelukken der vereeniging aldaar nieuw leven in te blazen.

Hoe men zich den band tusschen Nederland en Indië ook denkt, of men een autonoom Indië wenscht onder Nederlandsche suprematie, of men een zelfstandig Indisch gemeenebest verlangt naast en gelijkberechtigd als het grondgebied in Europa, of wel dat men een voorstander is van een door vriendschapsbanden aan Nederland verbonden vrijen en „onafhankelijken" Indischen staat...... het d o e l onzer vereeniging — het v e r s t e r k e n van den band tusschen I n d i ë en N e d e r l a n d, in welken vorm dan ook — zal ieder Nederlander, van welke politieke richting ook, gaarne willen en kunnen onderschrijven en helpen bevorderen.

En ook ieder Indiër, voor zooverre niet vergiftigd door redelooze rassenhaat, die op het „ras" de fouten (of verméénde fouten!) der „individuen" wil wreken!

Den heer Gooszen zij bij de uitvoering van zijn program (zie de concept-notulen hoofdbestuursvergadering 24 April in vorig nummer, waaraan ik nog een punt 10 zou willen toevoegen, luidende: het optreden als, of het zoeken naar correspondent(en), die van uit Indië geregeld aantrekkelijke correspondenties naar het moederblad zenden......) van harte succes toegewenscht.

Den Haag, 17 Mei 1920.

H. J. VERMEER.

Een Rapport. *

Naast de pogingen om de kennis van de koloniën bij de rijpere jeugd te bevorderen, dient in het bijzonder vermeld te worden, dat de in de Algemeene Vergadering van Juni 1911 ingestelde Commissie, in het verslagjaar een rapport indiende inzake het onderwijs en de kennis van de Nederlandsche koloniën op gymnasia, middelbare scholen en inrichtingen tot opleiding van onderwijzers hier te lande. [1])

De Commissie, bestaande uit de heeren W. D. H. Baron van Asbeck, als lid, tevens Voorzitter; Dr. C. P. Gunning; J. IJzerman; Dr. C. te Lintum; R. Schuiling; G. Trouw; Dr. W. A. F. Bannier, aangewezen door het Genootschap van leeraren aan de Nederlandsche gymnasia; J. van Hinte, aangewezen door de Vereeniging van leeraren bij het Middelbaar onderwijs in Nederland, als leden, en ondergeteekende, als lid, tevens Secretaris, was van oordeel, dat het onderwijs op genoemde scholen van de grootste beteekenis is voor de toekomstige verhouding van Nederland tot zijne koloniën, aangezien zij, die in de naaste toekomst geroepen zullen zijn, eene leidende plaats in te nemen in staat en Maatschappij, vrijwel zonder uitzondering een deel hunner voorbereiding op die scholen zullen hebben genoten; de Commissie meende, dat de invloed, die het onderwijs in de kennis van de koloniën en het daardoor verworven besef van hare beteekenis voor het moederland heeft op de keuze van het standpunt, dat de leerling later, als staatsburger, zal innemen ten opzichte van koloniale vraagpunten, niet overschat kon worden.

Voldoet de school aan den eisch, den jongen Nederlander het besef bij te brengen van de verantwoordelijkheid jegens de bevolking der Nederlandsche koloniën? Het besef wakker te roepen van de zedelijke schuld, die het vroegere tijdperk van

*) Ontleend aan het Verslag van het „Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" over 1919.
Red.-Com.

[1]) Voor belangstellenden worden exemplaren van dit Rapport op aanvrage bij ondergeteekende gaarne beschikbaar gesteld.

kolonisatie ons heeft nagelaten? De Commissie moest helaas deze vragen ontkennend beantwoorden; de oorzaken daarvan meende zij te moeten zoeken in de benepen plaats, die aan de kennis van de koloniën is ingeruimd op den lesrooster der scholen, en, bovenal, in het ontbreken van waarborgen, dat de personen, wien dit zoo hoogst gewichtige onderwijs wordt toevertrouwd, de voor deze taak vereischte kunde zich hebben weten te verwerven.

De Commissie meende, dat, waar de welvaart van ons land en de beteekenis van onze plaats in de wereld afhankelijk zijn van de koloniën, ieder Nederlander eene zekere taak en roeping tegenover de koloniën heeft te vervullen en vooral ieder Nederlander, die er zich eene loopbaan zal kiezen, eene zekere verantwoordelijkheid te haren aanzien mededraagt. Voor deze taak behoort de school de aanstaande staatsburgers voor te bereiden. Vooral het gymnasiaal en het middelbaar onderwijs moeten de belangstelling in de koloniën, de kennis van hare beteekenis, het gevoel van saamhoorigheid met hare bevolking bij de leerlingen levendig maken, opdat deze, aldus bezield, het terrein van het hooger onderwijs of van hun maatschappelijken arbeid betreden. Juist deze jongelui zijn het, waaruit voortkomen zij, die de koloniën zoo noodig hebben, om leiding te geven aan de ontwikkeling dier overzeesche gewesten op velerlei gebied en met name van hunne bevolking. Noodzakelijk is het daarom, dat de leerlingen inzicht verwerven in den hedendaagschen toestand en zijne wording. Eenerzijds achtte de Commissie voor verbetering noodzakelijk vermeerdering van den vóór dit onderwijs beschikbaren tijd op den lesrooster der scholen, maar het zwaartepunt van het betoog der Commissie lag op het gebied van de bevoegdheid der leeraren, aan wie dit onderwijs wordt opgedragen, en de gelegenheid om de hiervoor vereischte kundigheden te verwerven. Zij meende, dat het in hooge mate gewenscht zou zijn, aan de Universiteiten ruime gelegenheid te scheppen tot de studie van de aardrijkskunde op zeer breeden grondslag, in het bijzonder van die van de koloniën, en dat voorts de leeraar in de aardrijkskunde in de gelegenheid gesteld moet worden, na het voltooien zijner studiën, de koloniën, in de eerste plaats Nederlandsch Oost-Indië, door aanschouwing te leeren kennen, hetzij door het toekennen van reisbeurzen, hetzij door het detacheeren voor een vijftal jaren bij het M. O. in de koloniën.

Ook omtrent de hulpmiddelen bij de voorbereiding der lessen, zoowel als bij het onderwijs zelve, heeft de Commissie wenschen kenbaar gemaakt en voorstellen gedaan.

In het bijzonder zou zij het toejuichen, indien ingesteld werden vacantieleergangen over de kennis der koloniën voor leeraren, in den geest van de sedert 1906 ingevoerde vacantieleergangen over Nederland. Deze leergangen zouden bijvoorbeeld gedurende enkele dagen in de Kerstvacantie kunnen worden gehouden; zij zouden kunnen bestaan uit voordrachten van hier vertoevende wetenschappelijke reizigers, vertegenwoordigers van de cultures, kenners van de inlandsche samenleving, mijningenieurs en anderen, toegelicht door het materiaal dat voor die lezingen te verzamelen is en gevolgd door vragen en inlichtingen, alsmede debat. Tot die lezingen zouden moeten worden toegelaten de leeraren aan gymnasia, hoogere burgerscholen, handelsscholen, kweek- en normaalscholen, enz.

Deze vancantieleergangen zouden nu reeds in zekeren zin tegemoet komen aan de onvoldoende voorbereiding van de leeraren aan de bedoelde onderwijsinrichtingen. Ook voor zooverre deze thans door eigen studie of in de toekomst door eene verbeterde voorbereiding en eigen aanschouwing in voldoende mate kennis van Indië bezitten, zal dezen leergangen bestaansrecht niet ontzegd kunnen worden.

Moge de arbeid der Commissie te bevoegder plaatse eene welwillende beoordeeling vinden en aanleiding zijn tot het nemen van maatregelen tot verhooging van het peil van het onderwijs betreffende de koloniën.

ZEIJLSTRA,

Directeur Koloniaal Museum te Deventer.

Ingezonden.

Delft, 13 Mei '20.

Zeer geachte Redactie,

Naar aanleiding van het jaarverslag van de Vereeniging „Oost en West", afd. Amsterdam, opgenomen in 't Koloniaal Weekblad van 29 April '20, verzoek ik u om een plaatsruimte, opdat ik op een onjuistheid daarin voorkomend, kan wijzen.

Er staat o.a.: ......„De voorstelling werd gegeven door Javaansche jongelui, die hier te lande studeeren te Leiden en te D e l f t. ......De Javaansche jongelui hebben zich niet allen even sympathiek gedragen jegens de Vereeniging. ......Mogelijk heeft de groote beroering in Europa in dien tijd er toe bijgedragen om hen eenigszins overprikkeld te maken......"

Zou de geachte secretaris van 't bestuur van „Oost en West", afd. Amsterdam, ook overprikkeld geweest zijn, dat hij zich niet de moeite heeft genomen, om vóór 't opmaken van zijn jaarverslag, zich op de hoogte te stellen van de studierichtingen van die Javaansche jongelui? Alsdan zou hij wel vernomen hebben, dat er onder hen geen Delftsche studenten waren.

Ik acht me verplicht u op die onjuistheid te wijzen, aangezien de gevolgtrekkingen, die uit dat jaarverslag gemaakt zullen worden, zeer zeker niet in 't belang van de Javaansche Delftsche studenten kunnen zijn.

U, zeer geachte Redactie, dankend voor de verleende plaatsruimte, teeken ik mij,

Hoogachtend,

Uw dw.

SOERJOMIHARDJO.

Van Opvoedkundig Belang.

—o—

Gaarne ruimen wij een plaats in voor ondervolgend rondschrijven, daar het opvoedkundig belang van het daarin bedoelde onderwijs van zeer groote waarde kan zijn voor zoowel jeugdige als volwassen personen, die met Indië in betrekking staan, vooral ook voor hen, die daar gaan wonen te midden eener bevolking van zoo verschillend godsdienstige geaardheid. Kennis daaromtrent bijgebracht door eene hoogst ontwikkelde, fijngevoelige vrouw kan veel bijdragen tot algemeene bevordering van belangstelling en waardeering.

Red.-Com.

L. S.!

In haar meer dan twintigjarigen arbeid als voorgangster van enkele afdeelingen van den Ned. Protestantenbond, heeft ondergeteekende de ervaring opgedaan dat godsdienstonderwijs, zal het aan zijn doel: innerlijke godsdienstige vorming, beantwoorden, in kleine clubjes, in rustig huiselijk samenzijn moet gegeven worden.

In de groote steden, waar dit onderwijs bij gebrek aan werkkrachten meest aan te groote groepen wordt gegeven om geregeld contact en gedachtenwisseling tusschen leeraar en leerling mogelijk te maken, is h.i. behoefte aan *voorbereidend godsdienstonderwijs*, gegeven in kleine clubjes van 4 of 6 leerlingen van 10—13 jaar.

Ondergeteekende stelt zich vóór dergelijke clubjes te organiseeren en buiten de schooluren gelegenheid te geven tot eenvoudige bespreking van Bijbelsche en andere gewijde onderwerpen. De voorwaarden, daaraan verbonden, zijn voor groepjes van 4 of 6 leerlingen ƒ 30.— en ƒ 25.— per kind en per cursus. Tevens noodigt zij uit tot het bijwonen van een *catechistischen wintercursus voor volwassenen* in het middaguur, waarvan de kosten bij niet meer dan tien deelnemers(sters) ƒ 10.—, bij grooter getal minder zullen bedragen.

Onderwerpen: De verschillende godsdiensten en hun ontwikkeling. Hedendaagsche buitenkerkelijke godsdienstige stroomingen. Oud- en Nieuw Testament.

Ook voor privaatlessen aan leerlingen op meer gevorderden leeftijd stelt zij zich gaarne beschikbaar.

Hoogachtend,

A. BUISMAN,

Godsdienstleerares (Dipl. Ned. Prot. Bond),
Bankastraat 93, Den Haag.

VISCH.

„Visch is een voedsel van den eersten rang en kan in ieder opzicht vleesch vervangen", zegt professor Hamburger.

Tijdens de distributie werd dan ook in den vleeschnood voorzien, door visch verkrijgbaar te stellen, b.v. aan de vischhalletjes. Ook in het leger werd op een paar dagen van de week het vleesch- door een vischrantsoen vervangen. Een oorzaak, dat in vele huisgezinnen niet meer visch wordt genomen, is het inconvenient van het bakken, met de bekende alles-doordringende reuk en 't „spatten"! Waar men nu tegen een paar gulden van buiten af gebakken visch kan krijgen, bestaat dat inconvenient niet meer en kunnen vijf volwassen personen aan 1 K. G. visch een maal hebben voor een paar gulden. Iets voor les nouveaux pauvres om rekening mede te houden!

In 1915 werd te Scheveningen aan de Treylerstraat, vlak bij de Visschershaven, door den Heer D. C. van Ewijck, de „Centrale Vischbakkerij" opgericht, welke eerst uitsluitend voor het leger werkte. Enorme hoeveelheden gebakken visch werden wekelijks naar de verschillende leger-onderdeelen verzonden. Later werd ook gebakken visch direct aan particulieren geleverd en door de snelle uitbreiding van den omzet bleek, dat in een behoefte werd voorzien. De verzending heeft plaats door geheel Nederland tegen rembours, in den Haag en Scheveningen echter aan huis per fiets. Bestellingen kunnen ook telegrafisch aan het adres: „Vischbak Scheveningen" en telefonisch Sch. No. 1050, gedaan worden, echter minstens één dag van te voren, opdat men verzekerd zij beslist versch gebakken visch te ontvangen, omdat er dan met den inkoop op gerekend wordt.

De visch wordt met groote zorg schoongemaakt, krijgt daarna een zoutbad en gaat naar de bakkerij, waar onder groote pannen met fijne Delftsche slaolie van Calvé een fel vuur wordt gestookt, waardoor de temperatuur van de olie op pl.m. 200° C. wordt gebracht. In staaldraadnetten wordt de visch in de kokende olie neergelaten en is door de hooge temperatuur in een oogenblik gebakken.

Behalve het bakken is er nog een andere manier om de visch smakelijk te bereiden, n.l. het warm rooken of het z.g. stoomen; als b.v. de Zuiderzeeharing of de in Engeland zoo zeer gewilde gestoomde schelvisch of Smoked Haddock. De visch wordt na te zijn schoongemaakt en gezouten aan een spit geregen en in een rookhok opgehangen. Dan wordt er gedurende een uur een flink vuur van eiken-spaanders onder gestookt, waardoor de visch in zijn natuurlijk vochtgehaalte gaar wordt: daarna wordt het vuur afgedekt met eiken zaagsel of schaafsel en blijft de visch nog een uur in den rook hangen.

Als regel zijn verkrijgbaar gebakken wijting, schelvisch, schol, spiering, kabeljouw en schar, doch ook zijn leverbaar gebakken tarbot, tong en griet; zooals gezegd, bestellingen liefst één dag van te voren inzenden.

Wij vertrouwen onzen lezers den weg gewezen te hebben om zonder soesah een goedkoop, lekker vischmaal te kunnen bekomen. Men profiteere er van!

G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Wederzijdsche genegenheid.

In de *Java Bode* schrijft S. K. o.a.: Zelden heeft *Indië's volk* zwaarder verlies te boeken gehad, bij het heengaan van Nederlanders dan thans, nu een man van ongerept karakter en groote gave, Dr. G. J. A. Hazeu, regeeringsadviseur, op 't punt staat zijn levenswerk af te sluiten, om verder als geleerde van naam zijn plaats aan de Alma Mater te Leiden in te nemen. Deze nobele figuur heeft met een onbaatzuchtigheid en groote overgave zijn *tweede* vaderland gediend, als bijna geen ander.

Als Indië's historie geschreven zal worden, zal de historieschrijver deze invloedrijke persoonlijkheid recht laten wedervaren, en zàl blijken, dat de duizenden handteekeningen, die bij zijn vertrek als blijk van sympathie binnen gekomen zijn, zonder dat daarvoor eenige propaganda of ophef gemaakt is, vertolken, om met dr. Hoesein Djajadiningrat, die deze handteekeningen aanbood te spreken, wat duizenden en duizenden van de bevolking, die nog niet in staat zijn hun handteekening neer te zetten, gedacht en gevoeld hebben voor den man, die een kort menschenleven voor hun wel en wee, in alle stilte, opkwam en werkte.

Een der eerste Javaansche geleerden, dr. Hoesein Djajadiningrat, sprak namens zijn geheele volk, bij de aanbieding van een souvenir, o.m.: „Gij gaat heen, door velen van uw eigen landgenooten in den laatsten tijd met hoon en meer dan dat overladen, en toch *geliefd en geëerd door een millioenenvolk.*"

Weinigen hebben het voorrecht genoten den dank in ontvangst te mogen nemen, niet alleen van de Indische en Nederlandsche Regeering, maar tevens van de *bloem* der Indische natie.

Want na dr. H. D. sprak de Pangeran Adipati Praboe Prang-Wedono o.m.: „Ik had het voorrecht u in menig moeilijk en intiem geval als raadgever naast mij te weten, en laat ik het thans zeggen, niemand uwer landgenooten heeft het *vertrouwen* in die mate van ons gehad als u, u die het Javaansche gemoed zoo juist wist te naderen. Laat ik thans, nu u ons gaat verlaten, zeggen, u zult als *voorbeeld* voor mij en de jongeren blijven. Zeer geachte mevrouw en heer Hazeu, laat ik besluiten met de weemoed tot uiting te brengen die uw vertrek bij ons allen heeft opgewekt en u voor alles *dank* zeggen, wat gij in het *publieke* en *particuliere* leven voor mij, voor ons jongeren gedaan hebt."

Dr. Hazeu antwoordde o.a., dat, als er van *dank* brengen sprake was, hij zelf dit te doen had, hij die reeds als leeraar in 't Javaansch uitgekomen, in de Vorstenlanden zóó bijzonder warm ontvangen werd en óók nadien, steeds gedragen door de *sympathie* van Inlandsche, van Javaansche zijde, in staat was het weinige te doen, „zooals ik het gedaan heb."

Aan het slot zegt schr. o.a.: Aan het voorgaande is niets toe te voegen; de fijne bescheidenheid, *het intens mooi gevoel van wederzijdsche genegenheid* tusschen den „overheerscher" en de overheerschten — ze zijn eenig in de koloniale geschiedenis en een eer van het geheele Nederlandsche volk. Het is het summum bonum, het hoogste goed dat een volk kan bezitten en...... schenken.

Vrijzinnig-ethische politiek.

Gaarne erkennen wij de groote verdienste die dr. Hazeu als mensch en als geleerde zich in Indië verworven heeft, zegt de *Banier* o.a. Nog maar al te groot is het aantal Europeanen, die door hondsch en onhebbelijk optreden tegenover den Inlander verbittering en wrok zaaien. Mannen als dr. Hazeu, die den Inlander liefde betoonen, zijn buiten onze zendingskringen te schaarsch, dan dat wij niet dankbaar die uitzonderingen zouden waardeeren. Hij was een eerlijke vertegenwoordiger dier vrijzinnig-ethische politiek, die in een Van Deventer haar parlementair woordvoerder vond.

Als vanzelf vertoonde dan ook dr. Hazeu in zijn optreden als ambtenaar dezelfde gebreken, die de vrijzinnig-ethische politiek kenmerken: een zekere slapheid; een zeker gebrek aan daadkrachtigheid; een eenzijdigheid bij het beoordeelen van de werkelijke toestanden en verhoudingen; een angstvallig, schier bangelijk ontzien van den Islam.

Het Recht van staking.

Wij ontleenen aan de *Sum. Post:* Enkele Indische bladen sporen de regeering aan om beslag te leggen op de weerstandskassen van de vakorganisaties, ten einde zoodoende het uitbreken van stakingen te beletten. Gewezen wordt op hetgeen onlangs in Australië gebeurd is. Daar staakten de scheepsmachinisten, met het gevolg, dat een honderdtal Australische kustvaarders stil lagen en de verbinding met Tasmanië en Nieuw-Zeeland zoo goed als verbroken werd. Wat deed nu het federale gouvernement? Het legde, onder vigueur van een tijdens den oorlog tot stand gekomen voorzieningswet, beslag op alle fondsen van de machinistenvereeniging; aan de Banken werd gelast, geen chèques van de vereeniging uit te betalen en de aan het stakingsfonds contribueerenden werden vervolgd. De stakers konden geen ondersteuning meer erlangen en moesten het hoofd in den schoot werpen.

En deze rigoureuze maatregel, welke in bijzondere tijden, gelijk de oorlog opleverde, geoorloofd kon zijn, zou men nu op Indië willen toepassen. De regeering zal wel wijzer zijn, denken wij. Reeds herhaalde malen toch heeft zij verklaard, zich niet in den economischen strijd te zullen mengen. Doet zij wel zoo, zij zou zich aan de zijde van een der partijen plaatsen. Terwijl zij er b o v e n behoort te staan. Wie tot een dergelijken gevaarlijken stap adviseeren, moeten eens lezen, wat Wilson onlangs in een boodschap aan het Congres ter zake van de roering in de arbeiderswereld betoogde: „Het recht van den arbeider, zoo voerde hij den op regeeringsmaatregelen aandringende werkgevers tegen, is onaantastbaar en mag door geenerlei regeeringsdaad worden bemoeilijkt." Doch hij liet er op volgen: „Daar is een allesoverheerschend recht, het recht namelijk van de regeering, haar onderdanen te beschermen en haar macht en majesteit jegens uittartingen van n'i m p o r t e welke klasse te bevestigen."

Zoo is 't, en zoo zal ook de Indische regeering haar taak wel opvatten. Tracht een der groepen, welke in het economische leven een macht beteekenen, de gemeenschap rechtstreeks te benadeelen, de regeering heeft t o t p l i c h t om in te grijpen en er haar gezag tegenover te plaatsen.

Doch zoolang de strijd blijft binnen de perken der wet, zoolang, gelijk bij de — in wezen dolzinnige — typografenstakingen te Semarang het geval is, het nadeel slechts is aan de zijde van een der partijen, in casu de werkgevers, zoolang heeft de regeering zich afzijdig te houden. Hoogstens kan zij desgevraagd haar bemiddeling tot 't bijeenbrengen van de beide partijen verleenen. Maar zeker mag zij niet het eenige wapen, waarover de economisch-zwakke groep beschikt: de staking, haar uit de handen slaan. Want zoodoende zou zij aan de economisch-sterke groep een onduldbaar, tot tyrannie voerend, overwicht bezorgen. Het recht van staking blijve ook in de Indische arbeiderswereld onaangetast. Al leidt 't dan ook tot veel onaangenaamheden, tot tal van moeilijkheden in de bedrijven, tot vele stagnaties in het economische leven.

Tenslotte zal ook in Indië, gelijk in 't Westen, de maatschappij de wonden, die ze slaat, zelve op n a t u u r l ij k e wijze hebben te genezen. En niet door middel van 't brute gezag, dat niet tot oplossing van de kwesties, niet tot het tezamen brengen van de twee belangengroepen kan leiden, maar de antithese slechts zal verscherpen, de klove verbreeden instede van overbruggen.

De Vakcentrale.

Naar aanleiding van een gedeelte van de beginselverklaring der Vakcentrale, neergelegd voor het S. I. Congres te Soerabaja, schrijft de *Loc.*, dat dit puur communisme is. Vakstrijd met louter revolutionnair politiek doel. Vakstrijd tot machtsverov-ring. De Vakcentrale als toekomstige Sovjet. A- dezen opzet valt niet te twijfelen. Wat zien we? D- de Vakcentrale thans bezig is in alle grootere sted- „afdeelingen" te stichten.

Een Vakcentrale met afdeelingen? Een Vakce-trale, die heet te willen zijn het parlement der va- vereenigingen, het representatief en tegelijk ric-tinggevend college van alle vakbonden in het lan- zulk een lichaam, dat als een kroonstuk *op* de va- beweging wil staan, heeft behoefte aan *decentral-satie?* Het lijkt in 't onzinnige onlogisch. Maar h- heeft zijn onmiskenbare bedoeling. Te Semarang, Bandoeng, te Soerabaja, straks zeker in nog vele a-dere plaatsen wil de Vakcentrale, in werkelijkhe- niet *gegroeid uit* de vakvereenigingen, doch als po-tiek hoofdkwartier *daarboven gesteld*, alle locale a-deelingen van vakbonden en plaatselijke vekvereen-gingen onder commando brengen van Raden van A-beid, aan de groote Sovjet ondergeschikt. Door zi- decentralistisch te organiseeren, bereikt de Vakce-trale dat zij ook in die vakvereenigingen, welke „a- geheel" nog niet met haar mee willen, de innerlij- leiding allengs stevig in handen krijgt. De hoofdb-sturen zullen immers hun gezag over de afdeeling- verliezen, naarmate deze plaatselijk onder comman- van afdeelingen der Vakcentrale zijn gesteld.

Wie opmerkzaam de berichten leest over de verg-deringen tot oprichting van plaatselijke afdeeling- der Vakcentrale, kan zich omtrent dezen opzet ni- vergissen. Hij zal zich ook niet vergissen omtre- het gevaarlijk, ondermijnend karakter van deze - staat in den staat groeiende organisatie, welke m- het openlijk aanbevolen middel der algemeene st-king, der politieke staking straks zal trachten o- naar communistisch doel de politieke macht te ve-overen. Ziehier een organisatie, gevaarlijker dan - meest revolutionnaire S. I. Zij belemmert eensdee- de vrije gezonde ontwikkeling der vakvereeniging- stuurt anderdeels systematisch aan op den Sovje-staat. Ten aanzien van zulk streven moge verwez- worden naar het nieuwe vereenigingsrecht, dat ge-legenheid biedt om door een procedure voor het Hoo-gerechtshof een vereeniging te verklaren te zijn „- strijd met de openbare orde", waardoor zulk e- vereeniging verboden is met alle wettelijke gevolg- van dien.

De Indische regeering zou wel ziende blind mo-ten zijn om in de oprichting van afdeelingen d- Vakcentrale haar doel *nog* niet te herkennen.

De Staking en de landvoogd.

Het *Bat. Nwbl.* meldt, dat op een buitengewo- vergadering van den Raad van Indië inderdaad - staking van de zetters te Semarang het onderwe- van bespreking vormde. Naar de meening van de- landvoogd draagt deze staking een communistisc- revolutionnair karakter. De vergadering leidde ec-ter tot een negatief resultaat, daar de Raad, die te- zake op *ambtelijke rapporten* moest afgaan, geen p-sitief bewijs kreeg van dat zuiver revolutionnai- karakter, waarbij een gerechtvaardigde loonactie a-soluut is uitgesloten. Besloten werd een afwachten- houding aan te nemen. De regeering is echter stell- besloten krachtig in te grijpen, zoodra het comm-nistisch of revolutionnair karakter onweerlegbaar - gebleken. Daarom zal ten scherpste op de Semaran-sche beweging worden gelet.

Het *Soer. Hbl.* vermeent, dat de in de „Loc." ge-publiceerde berichten een juister kijk op de act- van de voormannen geven dan ambtelijke rapporte- uit het *verpolitiekte* Semarangsche milieu.

Een deugniet die goed terecht kwam.

De K. P. M. verleende vrije passage 3e kl. naa- Bandjermasin aan Iskander Indoen, die vele jare- geleden als kleine deugniet van Regeeringswege naa- de *Witte Kruis-kolonie* bij Salatiga werd gezonde- De knaap bleef na ommekomst van zijn „straftijd- vrijwillig op de Kolonie, ontwikkelde zich tot klee-maker en heeft jarenlang met groote trouw en to-wijding de Kolonie als zoodanig gediend. Hij breng- nu een bezoek aan zijne familie, om daarna naar zij- werk en vrouw en kind terug te keeren.

(Bat. Nwbl.)

UIT DE INDISCHE PERS.

„Rijstschaarschte te Padang Pandjang (Westkust van Sumatra". In de „Neratja" van 5 Februari 1920 wordt vanuit Padang-Pandjang geschreven, dat de rijstschaarschte ook die plaats heeft bereikt.

Waar voor de picol nog nimmer meer dan *f* 10.— werd betaald, moet men thans *f* 30.— per picol neerleggen.

En bovendien wordt het volk nog bezwaard met verhoogde en vermeerderde belastingen.

Zoo loopt het gerucht, dat eene woningbelasting in geheel de Westkust van Sumatra zal worden ingevoerd.

Terwijl de Inlander zijne oude schulden nog niet heeft voldaan, moet hij al weer nieuwe maken en hoewel de maag niet gevuld is, moet er toch maar weer meer geld zijn.

Het is duidelijk dat zulk een last te zwaar wordt.

Op 29 Januari 1920 heeft eene inlandsche vrouw op de passar te Soempoer (afdeeling Padang Pandjang) haar kind afgestaan aan eene vrouw van Priaman, aangezien zij, zooals zij zeide, geen kans zag om haar kind het noodige voedsel te geven.

Te Sawah-Loento bracht een vader zijn kind van 2 maanden in het bosch, dat na 6 dagen nog levend werd gevonden. Hij kon het lijden van het kind, wegens gebrek aan het eerste voedingsmiddel, niet langer aanzien.

Tijgerplaag op Sumatra's Westkust. De last, welke de bevolking van Sumatra's Westkust van de aanwezigheid van vele tijgers ondervindt, neemt steeds toe, hetgeen duidelijk blijkt uit de voortdurend van daar ontvangen berichten over tijgerovervallen, tot zelfs in de huizen toe.

Zoo werd, volgens de *Perniagaän* van 30 December 1919, een Maleier te Aijer Ding in (Alahan Pandjang) door 2 tijgers besprongen, terwijl hij overdag in zijn huis vertoefde.

Deze moeilijkheden voor de bevolking schijnen niet de aandacht van het Bestuur te trekken en toch zal het goed zijn dat voorzieningen worden genomen ten einde deze aanvallen zooveel mogelijk te beperken.

Want zelfs de personen, die per auto van Fort de Kock naar Tapanoeli, Pajacombo, Fort van de Capellen reizen, voelen zich niet veilig in deze streken, terwijl zij die te Moeara Siponggi den nacht moeten doorbrengen, dikwijls bezwaren daartegen inbrengen.

Te Taroetoeng (Tapanoeli) ligt één compagnie infanterie in garnizoen met detachementen te Padang Sidempoean en te Sidikalang.

Een deel van het XVIIde bataljon is te Padang Pandjang en te Fort de Kock gelegerd.

Onder de militairen zijn zonder twijfel wel Nimrodnaturen, die, niettegenstaande de muskietenplaag in de bosschen, iets voelen voor een spannend tijgerjacht-nachtavontuur.

Voor hen, die niet weten op welke wijze men zulk een avontuur moet aanpakken, is het misschien van belang inlichtingen in te winnen bij den bekenden tijgerjager, den heer Ledeboer, erfpachter te Poerwodjojo en op het Yangplateau, wien het in het jaar 1911 is gelukt een 80-tal tijgers te dooden.

Wanneer zoo iets ook ter Westkust van Sumatra kon plaats hebben, zou de bevolking zeer zeker belangrijk geholpen zijn.

Ook het beschikbaar stellen van geldelijke premies door het bestuur, zou deze aangelegenheid ten goede komen.

Sampang (Madura). De medewerker van de *Neratja*, de heer Idjrakoes, schrijft in het nummer van 7 Jan. 1920, dat op onderwijsgebied Sampang op twee gunstige omstandigheden mag wijzen.

Nu een tweetal maanden geleden werd reeds medegedeeld, dat te Sampang een school voor vrouwen was geopend. Aan het hoofd van die school nu heeft Sampang het geluk geplaatst te zien de echtgenoote van Raden Djojonegoro, onderwijzer aan de Hollandsch-Indische school aldaar.

De leerlingen van de Raden Ajoe zijn jonge gehuwde vrouwen, waaronder enkele hadjivrouwen van gegoede handelaren.

Driemaal 's weeks ontvangen deze leerlingen les in het borduren, doch men hoopt deze cursus zoodanig uit te breiden, dat later ook de Nederlandsche taal, koken en schrijven zal worden geleerd.

Dit bewijs van plichtsopvatting van Raden Ajoe Djojonegoro wordt door de leerlingen in de hoogste mate op prijs gesteld, vooral nu deze, na een aantal lessen gedurende 2 maanden, reeds de goede resultaten van het onderwijs hebben kunnen waarnemen en dat dit geheel belangeloos wordt gegeven.

Aan het nobele echtpaar brengt de schrijver ook namens de leerlingen zijn dank.

Een tweede gunstige omstandigheid voor Sampang is, dat aan het hoofd van die afdeeling een Regent is geplaatst, die de hoofdenschool heeft afgeloopen.

Dit optreden is door de bevolking met vreugde begroet en zij zal, waar de vervulling van eene moeilijke taak door haar wordt begrepen, hem zonder twijfel steunen, in de hoop, dat ook de Bopati den kleinen man zal willen beschermen en de verhouding tot de ondergeschikte kleine ambtenaren zal willen begrijpen.

Hij moet hen niet beschouwen als bestuursinstrumenten, doch trachten een toestand in het leven te roepen, welke van wederzijdsche waardeering getuigt.

Het lijdt geen twijfel of deze nieuwe Regent, die meer dan 16 jaren bestuursdienst heeft, zal zijn plicht serieus opvatten.

De Patih van Sampang was van de bestuursschool afkomstig. Hij had een open oog voor de nooden van het volk en zich ten zeerste ingespannen voor de oprichting van een toko op coöperatieven grondslag.

Ook heeft hij met de jongeren van zijn tijd een liefdadigheidspassar gehouden, met het doel de opbrengst daarvan te besteden voor de oprichting van een meisjesschool.

Er is ongeveer *f* 800 bijeengebracht, doch eene onderwijzer is nog niet gevonden.

Het is te betreuren, dat deze Patih, die blijkbaar zoo nuttig werkzaam was, thans overleden is.

De afdeeling Sampang van de Sarikat Islam-Vereeniging staat onder leiding van Hadji Achmad Sjadzili.

Hij is reeds op jaren en beschikt over een bescheiden kennis, doch zijne belangstelling voor het lot van den kleinen man is zeer groot en boven elken lof verheven.

Dientengevolge heeft hij invloed en onderwerpen de leden zich gaarne aan zijne bevelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De viering van den vrijheidsdag te Nanking. Den 10en October 1919 werd onder groote belangstelling van het Chineesche volk de dag herdacht, waarop aan de provincie Boethiang de vrijheid werd geschonken.

Op dien dag was het in de straten van de stad eene meer dan gewone levendige beweging, terwijl de woningen langs de wegen rijk met bloemen en vlaggen waren versierd.

Ook de scholieren hadden al het mogelijke gedaan om door versieringen aan de schoolgebouwen deze een fraai aanzien te geven.

Reeds 2 dagen te voren hadden zij vrij gekregen, terwijl de studenten, zoowel de mannelijke als de vrouwelijke, hun best deden om de viering van dezen feestdag zoo goed mogelijk te doen slagen.

De onderwijzers verzamelden de leerlingen en hielden onder de Chineesche vlag toespraken, waarbij zij alle Chineezen, zoowel in eigen land als in het buitenland, opwekten tot trouw en plichtsbetrachting aan de Chineesche Republiek.

Na met 3 hoofdbuigingen de Chineesche vlag te hebben begroet, werd in optocht door de stad gegaan, waarbij iedere leerling een kleine vlag met de nationale kleuren in de hand droeg.

Men vereenigde zich met de studenten op een

groot plein, waar allen, zoowel jongens als meisjes, aan de volksspelen deelnamen.

Iedere school had voor hare leerlingen een eigen uniform, hetgeen een opgewekten indruk gaf, terwijl een muziekkorps voor de noodige afwisseling zorg droeg.

Van militaire zijde werd op dezen dag belangstelling getoond door het houden van eene parade van al de beschikbare troepen onder bevel van Generaal Lee Shun van Kiangsu.

In den stoet, welke door de straten trok, waren meer dan 5000 studenten, waaronder zeker 2000 vrouwelijke en het was voor den heer Tseng-Wen-Han (Tjan-Boen-Han), die van het verloop van dezen feestdag in de Djawa Tengah van 24 Januari 1920 verslag gaf, zooals hij zegt, eene bijzondere gewaarwording te zien hoe de evolutie in China had wortel geschoten en hoe, zoowel door de mannelijke als vrouwelijke studenten, hun best werd gedaan om vooral niet onder te doen voor de Westersche collega's.

Het is van belang dit op te merken, omdat de leerplannen op de scholen in het Oosten en Westen nog al verschillen en de wijze van sportoefening ook niet dezelfde is.

Men kan het duidelijk opmerken, zegt hij, dat alle studenten met opgewektheid er naar streven hunne kennis te verrijken en dat zij het nut inzien om zich ook aan de muziek en aan de gymnastiek te wijden.

Verder valt het op hoe de vrouwelijke studenten in het streven naar kennisvermeerdering niet onder willen doen voor hunne mannelijke collega's.

Dat is werkelijk geheel iets anders dan hetgeen men bij de Chineesche meisjes op Java waarneemt, die bij de landgenooten in het moederland verre ten achter zijn.

Het schijnt den schrijver toe, dat naarmate deze Chineesche meisjes de Nederlandsche taal meer en meer machtig worden, de nuffigheid evenredig toeneemt. Blijkbaar voelen de leden der Ned.-Indische Chineesche vereenigingen er niet veel voor om hunne dochters en vrouwelijke familieleden, in het belang der intellectueele ontwikkeling, naar China te zenden.

In het geheel toch zijn er te Nanking op de scholen 30 tot 40 buitenlandsche Chineesche meisjes van 10 tot 20 jaar, waaronder slechts 8 meisjes van Batavia, Buitenzorg en Krawang, waaruit blijkt dat Semarang bijzonder schuchter is om dat goede voorbeeld te volgen.

Want, na hetgeen hij te Nanking gezien heeft, durft de schrijver gerust verklaren dat de Chineesche meisjes in Ned.-Indië door een verblijf van eenige jaren te Nanking er stellig niet zullen bederven en beveelt hij zijnen Semarangschen landgenooten dan ook ten zeerste aan om deze aangelegenheid eens in gedachten te nemen.

De meisjes zullen dáár ter plaatse veel kennis opdoen, welke voor het geheele leven nuttig zal zijn en die de waarde als huisvrouw en als moeder zal verhoogen.

Des avonds ten 7 ure had er een Carnaval plaats. Men zag er Indianen, Papoea's, Arabieren, Cowboy's, Javanen (mannelijke en vrouwelijke), Europeesche vrouwen, negervrouwen, enz., terwijl de schrijver zelf als Bombayer verkleed was. Ieder deelnemer had een teng in de hand en het laat zich dus wel verklaren, dat de straten te Nanking tot 12 uur middernacht een vroolijke beweging te aanschouwen gaven.

Een vuurwerk, dat ten half een ure 's nachts werd afgestoken, maakte een einde aan dezen voor vele Chineezen gelukkigen dag.

Betooging tegen Japan door de studenten te Nanking, naar aanleiding van de verwikkelingen tusschen de Chineezen en Japanners te Hoektjioe. In het Koloniaal Weekblad van 29 April 1920, No. 18, is reeds het een en ander medegedeeld omtrent de verwikkelingen, welke tusschen de Chineezen en Japanners te Hoektjioe hebben plaats gehad, naar aanleiding van de bezetting dier plaats door Japansche troepen en waarbij een paar studenten het leven lieten.

Toen het bericht daarvan Nanking bereikte, geraakte de studentenwereld ook dáár in beweging en verzamelden de studenten, zoowel mannelijke als vrouwelijke, zich op den 19en November 1919 op een der grootste pleinen van de stad, teneinde tegen het optreden der Japanners te protesteeren en daarvan mededeeling te doen aan de Chineesche Regeering.

In den namiddag, te ongeveer 1 uur van gemelden dag, waren er meer dan 8000 studenten bijeen, behalve een zeer groot publiek, dat de studenten naar het plein had gevolgd.

Niettegenstaande een hevige sneeuwbui viel, liet niemand zich ontmoedigen en luisterde men met belangstelling naar de 2 eerste toespraken van 2 vrouwelijke studenten, welke met gejuich werden begroet en waarin werd voorgesteld gezamenlijk naar het gouverneurshuis te gaan en den gouverneur te verzoeken telegrafisch het protest der menigte aan de Chineesche Regeering te Peking over te brengen.

En, als niet langs vredelievenden weg succes kon worden verkregen, dat de Chineesche Regeering dan, zoo noodig, den sterken arm zou gebruiken.

Vóór de woning van den gouverneur aangekomen voerde één der mannelijke studenten het woord, terwijl de gouverneur, die buiten op het balkon stond, aan de verzamelde menigte toezegde, dat hij met spoed aan haar verlangen zou voldoen.

Voorloopig tevreden gesteld ging de volksmassa naar huis, doch verzamelde zich op 6 en 7 December 1919 opnieuw in de straten van Nanking.

De studenten legden, onder aanhaling van voorbeelden (Korea, Tsingtau, Hoktjioe) aan het volk uit hoe de Japansche Regeering optrad en op welke wijze zij het Chineesche volk beleedigde, waarop de studenten, zoowel mannelijke als vrouwelijke, naar 2 Japansche toko's in de San-San-Kaijstraat togen en daar de goederen roofden en alles wat zij zagen kort en klein sloegen.

Het geroofde werd op te voren aangebrachte karren geladen en de politie liet dit alles toe, zonder handelend op te treden. De karren werden naar het groote plein gebracht, de goederen verbrand en daarna de boycot over den Japanschen handel uitgesproken. (Djawa Tengah, 24 Februari 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

In de Mei-aflevering van het Koloniaal Tijdschrift houdt de hr. F. Fokkens onder den titel: Een dringend belang voor Indische landsdienaren en gepensionneerden, een pleidooi voor het stichten van een pensioenfonds ook voor de reeds gepensionneerde Indische landsdienaren en die vóór 1 Januari 1917 zijn in dienst getreden. De schr. geeft uitvoerig aan wat hij in die richting heeft gedaan.

De hr. L. Adam beoordeelt prof. mr. C. van Vollenhoven's De Indonesiër en zijn grond. Hij concludeert:

Het is te hopen, dat het geschrift van den heer Van Vollenhoven niet alleen in handen komt van bestuursambtenaren en andere, die zich het wel en wee van de Indonesische bevolking aantrekken, doch dat ook leden van de Staten-Generaal het met aandacht zullen lezen, voordat zij hunne beslissing nemen.

De hr. C. O. van der Plas heeft het stukje Misverstand? geschreven. In Het Vaderland van 23 December v.j. was een correspondentie uit Semarang geschreven over den gouvernements-rijstopkoop. Daarin kwam deze zinsnede voor:

„De ambtenaren B.B., die dergelijke bevelen moeten uitvoeren, doen dit dikwijls met tegenzin, doch krijgen zij de gewenschte hoeveelheid rijst niet bij elkaar, dan blijft de mauvaise note niet uit."

De schr. is het hiermede in het geheel niet eens. Hij schrijft daarentegen:

Ik zou mijn jongen collega's, die met groote vrees voor die vaaggekende regeering, centrale bureaux, technische diensten vervuld zijn, willen toeroepen: toetst hunne regelingen, voorschriften, verlangens aan de plaatselijke toestanden, waaromtrent gij alléén deskundig zijt. En rapporteert uw bevindingen, zakelijk, opbouwend, maar rapporteert, rapporteert......!

Vraagt het uwen residenten en zij zullen u uit hun groote ervaring zeggen, beter, overtuigender dan ik als jong ambtenaar het kan: is een algemeene regeling

plaatselijk onbruikbaar, kankert niet, maar komt met concrete gedocumenteerde voorstellen en gij kunt zeker zijn, dat hebt gij de zaak goed ingezien, een voorziening niet zal uitblijven.

De hr. P. H. van der Kemp geeft weer een geschiedkundige bijdrage, ditmaal over: Montrado tijdens het herstel van ons gezag in 1818.

Hervormer levert in zijn artikel: Van Cheribon begint de victorie, een pleidooi voor de wenschelijkheid om te geraken tot een krachtiger en moderner vereenigingsleven onder de ambtenaren B.B., waarbij hij niet verzuimt ronduit te zeggen wat aan dat vereenigingsleven, zooals het nog is, hapert.

De hr. L. H. W. van Sandick commentariseert de bijdrage van Hervormer, waarin hij het afkeurt dat die niet met zijn naam teekent, en betoogt, dat de Vereeniging van ambtenaren bij het B.B. in Ned.-Indië onafwendbaar gedreven wordt naar het standpunt van een zuivere vakvereeniging.

De hr. D. W. N. de Boer schreef het artikel: Toba-Bataksche spreekwoorden en zegswijzen.

Onder den titel Marine en B.B. beschrijft C. de Wit wat er eigenlijk met de Mabrook ter reede van Ampenan is geschied, en hoe dit schip is ontsnapt.

Verder bevat deze aflevering nog de rubrieken: Koloniale Literatuur en de Kroniek.

De Indische Gids.

De Mei-afl. wordt geopend met een bijdrage van den hr. J. F. H. A. Later over „De Volkslectuur in Ned.-Indië.” De schr. zet daarin uiteen, hoe het bijbrengen van meer ontwikkeling aan de inlandsche bevolking niet alleen door het scheppen van gelegenheid tot onderwijs kan geschieden, dat er bij het ontbreken van een literatuur, er een gevormd moest worden, en wat niet het gemakkelijkst was, moest worden gedistribueerd. Hij beschrijft dan op onderhoudende wijze hoe het Bureau voor de Volkslectuur, ressorteerende onder het departement van onderwijs, maar zelfstandig staande onder den ter zake deskundigen hoofdambtenaar met den secretaris en de commissie, werkt en wat er al op dit gebied is bereikt.

Dr. Herman ten Kate publiceert een oud reisfragment (van Oct. 1897): Op het Janggebergte. Voor- en tegenstanders van de kwestie of het Jang-plateau een geschikte gelegenheid biedt voor een sanatorium kunnen in dit fragment wel iets van hun gading vinden.

De hr. A. K. A. Gijsberti Hodenpijl levert een geschiedkundige bijdrage (bron: Alg. Rijksarchief) over de inkomsten van een „rechtschapen” gouverneur van Ceylon in den Compagniestijd.

Overigens de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 6: Arowakken (VI. Wapisiana), door d. J. d. J. (met ill.). — Indische brieven over „Planters lief en leed”, door O. M. A. (Vervolg). In de thee. II. — Over het stamwezen in Oost-Indië. II. Stamvorming en bloedverwantschap, door L. — De Bataks als honden-eters (met ill.). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Indologenblad.

Het Nr. van 12 dezer wijdt enkele woorden aan den benoemden Hoogleeraar in het Javaansch Prof. Dr. G. A. J. Hazeu. — Verder geeft S. H. B. V. een kort overzicht van eenige voordrachten over Indische onderwerpen, onlangs op 't kasteel Hardenbroek gehouden op initiatief der Indische afdeeling van de N. C. S. V. — L. publiceert het eerste gedeelte eener beschouwing over de volkshuisvesting in Ned.-Indië.

Verhandelingen Geol. Mijnbouwk. Genootschap.

In het 1e stuk van dl. V van deze publicatie geeft Dr. R. D. M. Verbeek een 7e vervolg van zijn opgave van geschriften over geologie en mijnbouw van Ned. Oost-Indië en omliggende eilanden en streken.

Het Indische Leven.

De hr. Hans van de Wall schrijft in No. 34 eenige bijzonderheden over het kunstleven te Batavia omstreeks 1843. — Verder vindt men in dit Nr. o.m. een belangwekkende foto (met bijschrift) van Lampongsche danseressen en dansers, genomen bij een door Pangeran Koesoemo Joedo (zoon van den Soenan van Solo) en gevolg, gebracht bezoek aan de Lampongsche districten.

In- en Uitvoer.

Dr. H. C. Prinsen Geerligs zet in het Nr. van 12 Mei de redenen uiteen waarom er thans zulk een groote schaarschte aan suiker is over de geheele wereld.

Holland's East India.

Het Nr. van 15 Maart bevat een uitvoerig en met tal van illustraties verlucht artikel: „Bandoeng and the industrial fair 1920”.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 20: Problemen bij de suikerrietcultuur in Ned.-Indië. Voordracht gehouden voor de Ned. Afd. der N.-I. Mij. voor Nijv. en Landb., door Dr. Ph. van Harreveld. — Tegenvallers bij de Cuba suikerproductie, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Verslag omtrent de Gouvernements Kina Onderneming over het vierde kwartaal 1919. — Staalindustrie op Midden-Celebes (ontleend aan een geschrift van den ir. J. Koomans). — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige rubrieken, benevens een opgaaf van literatuur over groote cultures (uitgaande van het Koloniaal Instituut, afd. Handelsmuseum).

Nationale Staatkundige Gids.

Het Nr. van 13 dezer hoofdartikelt over „Hervormingen in het Koloniale Bestuur”, tot uitgangspunt nemend een rapport der Indische commissie, belast met het ontwerpen van de noodig geachte hervormingen in het Indisch bestuur, met den inhoud van welk rapport de schrijver evenwel nog geen kennis heeft gemaakt.

De Ingenieur.

Onder het opschrift „Bezoldiging van ingenieurs in Ned.-Indischen Staatsdienst”, geeft No. 20 van „De Ingenieur” den aan Ind. Stsbl. 1920, No. 131 ontleenden tekst met bepalingen omtrent herziene bezoldigingen van tot de Dep. der B. O. W. en Gouv.bedrijven behoorende ingenieurs. De nieuwe salarisregeling wordt geacht met ingang van 1 April 1918 in werking te zijn getreden. — Ook wordt in hetzelfde Nr. een korte levensbeschrijving gegeven van den ir. D. Drost († 9 Mei j.l. te 's-Gravenhage), van wiens hand o.a. twee zeer belangrijke rapporten zijn verschenen over den aanleg van een bronwaterleiding te Batavia.

Weekblad voor Indië.

In het Nr. van 28 Maart vindt men het vervolg der voordracht van den hr. H. F. M. van Nes over de geschiedenis der Java-suikerindustrie en in het volgend Nr. het slot.

Den Gulden Winckel.

In het April-Nr. van dit maandblad bespreekt de hr. H. C. Müller de Multatuli-literatuur der laatste tijden in een artikel, dat eenig opzien zal verwekken, wijl het geheel van het gemiddeld oordeel der openbare critici afwijkt.

Op de Hoogte.

Mevr. M. C. Kooij-van Zeggelen schrijft in de Maart-afl. over den hier te lande vertoevenden Kroonprins van Jogjakarta (met fraai portret).

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud der Maart-afl.: Indische militaire strafwetgeving. Het wetboek van militair strafrecht en het reglement van krijgstucht, door Mr. P. A. F. Blom. — De tweede vermeestering van de vijandelijke stellingen in de Paja Reubèë (1901), door A. K. — Een en ander over den verbindingsdienst in het algemeen en over dien tusschen infanterie en artillerie in het bijzonder, door J. A. van Staveren. — Het ontdekken van personen in de duisternis. — Volkenbond en vermindering der bewapeningen in het Verre Oosten. Een en ander uit Japan.

Artilleristisch Tijdschrift.

Het Jan.-Nr. van dit tijdschrift vangt aan met een artikel van den hr. S. Kalff over Indische artillerie-scholen, met veel belangwekkende bijzonderheden over deze opleidingsinrichtingen, welke tegen het einde der 18e eeuw opgericht werden. Overigens schijnt schr. onbekend te zijn met de artillerieschool, welke in 1838 te Weltevreden werd opgericht, doch later verdwenen is. Voordien heeft gedurende korten tijd na het herstel van ons gezag een militaire school bestaan, waar o.a. officieren der infanterie en der artillerie gevormd werden; zij werd door den Comm.-Gen. Du Bus de Ghisignies opgeheven. Ook deze inrichting wordt door schr. niet genoemd (I. M. T.)

De Banier.

Onder het opschrift „De Indonesiër en zijn grond”, bevat No. 15 van „De Banier” een overzicht van het onder dien titel verschenen geschrift van Prof. Mr. C. van Vollenhoven. „Het boekje is met de den schrijver eigen klaarheid geschreven, het geeft in korte trekken

een overzicht over het Inlandsche grondenrecht — waardoor de waarde er van ver uitgaat boven die van een strijdschrift — en richt zich met vlijmende scherpte tegen het werk der ,,bureauheeren", waardoor, naar de schrijver aantoont, in vroegeren en lateren tijd de rechten der Inlandsche bevolking op de grofste wijze zijn geschonden."

De Reflector.

Het Nr. van 3 April bevat o.a.: Woningnood in Indië, door D. M. — De Java-Expres (met ill.). — Een praatje over bijen (met ill.). — Legerhonden (met ill.).

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in het Nr. van 2 April: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Causerieën over natuurwetenschap. III. Cultuur- en laboratoriumproduct, door H. van Meurs. — Zoeklichten over den omtrek, door D. N. (een nieuwe rubriek beoogende de lezers op de hoogte te houden van de voornaamste gebeurtenissen op landbouwkundig gebied in de omgeving van Ned.-Indië). — ,,De Soendaneesche Taalcursus", door L. A. Lezer. — De rubrieken Cultuur- en Landbouwberichten bevatten o.a.: De vette olie van rijst. — Cultuur van oliepalmen in West-Afrika. — Mechanisch ploegen. — De invloed van zwaar tappen op de chemische samenstelling van de latex. — De Anglo-Dutch Plantations of Java op Sumatra. — Kleine Landbouw ter Oostkust van Sumatra. — Van oliepalmen-cultuur. — Immigratie naar de Lampongsche districten.

Zendingsperiodieken.

De Opwekker. April 1920: In memoriam. Christiaan Albers, 1837—1920, door A. de M. — De invloed van den oorlog op den zendingsarbeid. III. Duitsche zending in oorlogslanden (vervolg). — Wat we tegen kwamen. (Inlandsche zendelingen. — De Bataklanden sedert de laatste 25 jaar. — De verdeeling van het Turksche rijk en het Mohammedanisme in Ned.-Indië. — Indonesisch verbond van studeerenden).

Orgaan der Nederl. Zendingsvereeniging. Mei 1920. C. Albers. In memoriam, door Ruttink. — Jaarverslag 1919. Djoentikelon, door J. van de Weg (met interessante foto's).

Lichtstralen op den Akker der Wereld. 1920. No. II. Allah Akbar, door M. Lindenborn (met ill.).

Publicaties van de Afdeeling Handel.

No. 5 en 6 der Publicaties in 1919 van de Afd. Handel van het Dep. van Landb., Nijverh. en Handel te Buitenzorg bevatten resp. een ,,Exporter's" en een ,,Importer's Directory of the Netherlands East Indies", beide in 3en, veel vermeerderden druk.

Misa Melayu.

Aldus de titel eener Maleische tekstuitgave in de reeks ,,Malay Literature Series" (Singapore, Methodist Publishing House). Het werk is uitgegeven door den bekenden Malaiïcus R. O. Winstedt, die aan den tekst laat voorafgaan een korte inhoudsopgave in het het Engelsch. Aan het slot deelt de hr. W. mede, dat het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië te 's-Gravenhage een hs. van de Misa Melayu bezit, getiteld: Hikayat Salasilah Perak.

Hindia Poetra.

Verkorte inhoudsopgave der April-afl.: Lezing van Prof. Oppenheimer (over het grootgrondbezit in de Westersche landen). — De Burgerlijke Stand (in Indië), door A. K. — Beschaving, door M. van Dijk (bestrijding van de idee van de zgn. meerwaardigheid van den Europeaan). — De Chineezen en het nationaliteitsgevoel (overzicht eener lezing van Mr. P. H. Fromberg), door A. Kr. — Vreemd bewind op eigen bodem (overzicht eener voordracht van J. E. Stokvis), door Soetisno.

Suriname.

In een onder leiding van den gouverneur van Suriname, den heer G. J. Staal, te 's-Gravenhage gehouden vergadering van het Suriname-Studie-Syndicaat hebben eenige leden zich bereid verklaard mede te werken tot de oprichting van een groote Surinaamsche landbouw-maatschappij, die voorloopig de koffiecultuur ten doel heeft.

Dit korte bericht in de dagbladen is zeer verblijdend nieuws, waarmede wij en Gouverneur Staal èn het Studie-Syndicaat geluk wenschen. Dit Syndicaat laat het dus niet bij het uitbrengen van een rappor

In de phase van ontwikkeling waarin Surinam verkeert kan de kolonie het grootbedrijf in den land bouw niet missen. De nieuwe landbouwmaatschapp zal — daarvan houden wij ons overtuigd — de gebre ken vermijden die kleven aan het tegenwoordig plantagebedrijf.

Uit de voorgenomen oprichting van een groot landbouwmaatschappij mogen wij afleiden, dat d bijeenkomst van de leiders van het Studie-Syndicaa de oud-gouverneurs en den heer Staal met den Minis ter van Koloniën, waarvan zij in ons nummer va 22 April melding maakten, tot bevredigende resul taten, wat betreft het arbeidersvraagstuk, heeft ge leid.

* * *

In de ,,*Economisch-Statistische Berichten*" va 5 Mei zet Baron van Asbeck zijn belangrijk over zicht van het rapport van het Suriname Studie-Syn dicaat voort.

Over de door het Syndicaat — in overeenstemmin met de Suriname-Commissie van 1911 — gewenscht wijziging van het Regeeringsreglement schrijft Ba ron van Asbeck:

,,Waartoe echter wijziging van het Regeering reglement en splitsing van de begrooting? Waaro het voor de economische ontwikkeling van Surinam noodige bedrag, dat de commissie meent te moete stellen op 50 à 60 millioen over 10 jaren te verdeelen niet naast de gewone begrooting besteed en bij he ontwerpen van de gewone begrooting rekening ge houden met het op te maken plan tot besteding va dat bedrag? In dezen zin, dat een beperkt aanta onderwerpen — veel beperkter dan in de splitsin van de begrooting betrokken — als immigratie, kolo nisatie, landbouw, wegen, verkeersmiddelen, die be paaldelijk op de economische ontwikkeling recht streeks en overwegend invloed hebben en dus uit d 60 millioen worden bekostigd, tijdelijk niet op d begrooting zullen voorkomen of niet dan als memo rieposten. Het bedrag, het aantal jaren, waarin he zal worden besteed, en de beginselen, waarop de be steding zal berusten, zullen bij de wet moeten wor den vastgesteld en bij diezelfde wet kan worden be paald hoe, voor de jaren van besteding van het ge noemde bedrag, bij de samenstelling van de Suri naamsche begrooting met die besteding zal worden rekening gehouden."

Uit het artikel van Baron van Asbeck nog dit:

,,Geen begrooting van onderdeelen; alleen een plan, op te maken door den Minister van Koloniën in overleg met den Gouverneur, die Raad van Be stuur en Koloniale Staten kan hooren; uit te, voeren onder Nederlandsche leiding.

En de leider? De commissie laat hier den draad die door haar geheele rapport loopt, de vergelijking met de groote Cultuuronderneming, slippen. De lei der, mede-ontwerper van het plan, ruim bezoldigd, vrij in zijn bewegingen, nu hier te lande, dan in Suriname, zoo noodig Java bezoekend voor immi gratie-belangen, of bloeiende Britsche koloniën om hun methoden te leeren kennen; de leider zal een gewezen leider van groote ondernemingen moeten zijn."

* * *

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wetsont werp tot verhooging van het crediet-bedrag ter voor ziening in het kastekort van den Surinaamschen dienst hier te lande, gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921.

Blijkens de Memorie van Toelichting was de grens van de te verleenen voorschotten op zes millioen gul den gesteld. Tengevolge van de stijging van nage noeg alle uitgaven en in het bijzonder van de belang rijke bedragen, verschuldigd voor den aan- en terug voer van werkkrachten, is deze grens reeds thans overschreden.

Daar volgens het oordeel van de Regeering voor een omzetting van de Surinaamsche vlottende schuld in vaste schuld thans de omstandigheden allerminst gunstig zijn, is het noodig dat, teneinde belemme

ringen in de kasvoorziening van den Surinaamschen dienst hier te lande te voorkomen, de grens, thans gesteld voor het verleenen van kasvoorschotten uit 's Rijks schatkist ten behoeve van de kolonie, wordt verhoogd met het voor de jaren 1920 en 1921 noodig geraamd bedrag van ƒ 1.000.000.

* * *

In de „N. R. Ct." van 12 Mei, Avondblad D, een verslag van de Missie-tentoonstelling te Nijmegen, waarop heel wat interessante voorwerpen uit Suriname te zien waren. Naar de verslaggever hoorde vertellen wordt de tentoonstelling naar Den Haag verplaatst. Wij hopen dat tijd en plaats ook in het Koloniaal Weekblad zullen worden bekend gemaakt.

* * *

Den 15en dezer vierde de heer O. S. Knottuerus te Rotterdam zijn 25-jarig jubileum als directeur der Nederlandsch-Indische Gasmaatschappij.

De „N. R. Ct." schrijft daarover o.m.:

„Allereerst trad mr. Fock naar voren, om als president-commissaris der maatschappij de gelukwenschen van commissarissen aan te bieden. Hij deed uitkomen, dat de maatschappij, die in 1895 een vrij onbeduidende maatschappij met twee gasfabrieken was, nu tal van gasfabrieken en electrische centralen op verschillende plaatsen in Nederl.-Indië heeft. Hetgeen spreker bijzonder heeft verheugd is, dat de jubilaris, zooveel beter dan vele anderen, begrepen heeft de beteekenis van West-Indië, en met ingenomenheid denkt spreker terug aan den tijd, toen hij als gouverneur van onze bezitting in West-Indië, hem mocht toespreken bij de vestiging van de gasfabriek te Paramaribo."

Curaçao.

De Begrooting voor 1921.

De stukken liggen thans voor ons. De eerste indruk is, dat de begrooting belangrijk is, om wat erin wordt gemist. Vooreerst eene mededeeling omtrent de oorzaak van de late verschijning van het ontwerp, en verder wat in uitzicht gesteld wordt, n.l. voor 1920 eene wenschelijkheidsbegrooting en voor 1921 eene aanvullingsbegrooting, die zullen „betreffen uitgaven ten aanzien van te treffen maatregelen, meer in het bijzonder in het belang van de economische opheffing van de kolonie, die geen uistel gedoogen", om nu nog maar te zwijgen van de ontwerp-verordeningen, die te wachten zijn naar aanleiding van de voorstellen van de commissie voor belasting-herziening, en die de gouverneur vertrouwt „spoedig" in het Publicatieblad te zullen zien.

Wij teekenen uit de toelichting het volgende aan:

Voor de politie zijn weer eens „reorganisatie-voorstellen" te wachten; inmiddels zal het korps met 25 man worden uitgebreid.

Het aantal cursussen in de strooboedenvlechterij op Curaçao zal met 6 stuks voor volwassenen uitgebreid worden.

ƒ 12.000 wordt aangevraagd voor schoolvoeding en kleeding.

Voor den bouw van een nieuw post- en telegraafkantoor wordt als eerste termijn ƒ 50.000.— aangevraagd; het geheel wordt op tweemaal dit bedrag begroot.

Verder zal een nieuw huis van bewaring worden gebouwd; het krankzinnigengesticht zal met twee paviljoens voor eerste klasse patienten worden uitgebreid, terwijl twee ziekenzalen moeten gebouwd worden bij de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.

Traktementen.

Vóór veertien dagen vroegen wij: „wanneer zal men eindelijk eens in de kolonie voldoende salarissen vaststellen?" Reeds meermalen hebben wij dit onderwerp aangeroerd en het schijnt, dat thans mogelijkheid van een antwoord binnen afzienbaren tijd bestaat. Wij stelden de laatste maal bovenstaande vraag naar aanleiding van de voorgestelde verhooging over de wettelijke grens van het salaris van den directeur van openbare werken. Het blijkt ons thans, dat een verhooging van niet minder dan ƒ 5600.— (zes en vijftig honderd gulden) aangevraagd wordt, waardoor dit salaris op ƒ 12.000.— **gebracht wordt.** Wij hopen dit voor een goed b e g i n te mogen houden. Hoe intusschen met dit voorstel te rijmen is de mededeeling uit de toelichtende memorie, dat de Minister meent zich voorloopig te mogen neerleggen bij de beslissing van den Kolonialen Raad, die aan het voordeel om „nevens de organieke bezoldiging, eene (niet voor pensioen meetellende) toelage te verleenen", met algemeene stemmen goedkeuring onthield, vatten wij niet, tenzij men meent, dat er reden is onderscheid te maken tusschen „uit te zenden" en „uitgezonden" personen. Trouwens wij meenen nog onlangs van uitzending op eene bezoldiging boven de „organieke" gehoord te hebben.

En nu het antwoord op onze vraag. — Op de begrooting voor 1920 is ƒ 200.000.— uitgetrokken voor *kosten van verbetering van de bezoldigingen, verlofbezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin die bezoldigingen zijn omschreven, met deze toelichting.* Het ligt in de bedoeling om in den loop van 1920 over te gaan tot eene algemeene herziening en verhooging van de bezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten in de kolonie. Zoodra de Commissie, ingesteld ten einde na te gaan welke stappen genomen moeten worden om de rechtspositie der ambtenaren en eene herziening hunner bezoldigingen te regelen, rapport zal hebben uitgebracht, zal deze zaak ter hand worden genomen. In verband hiermede wordt voor 1921 een krediet aangevraagd, waaruit de uitgaven voor bedoelde verhooging der bezoldigingen, enz. kunnen worden gekweten, welk krediet gesteld is op ƒ 200.000.—. Uit den aard der zaak is deze raming een globale, aangezien het nog absoluut niet vaststaat met welk percentage de bezoldigingen, enz. zullen moeten worden verhoogd.

Saba zonder dokter.

Saba zal het weer zonder eigen geneeskundige moeten doen door eene vacature op St. Martin, waarheen die van Saba overgeplaatst is. Wanneer op het Fransch gedeelte van St. Martin wel een dokter is, zou het dan niet beter geweest zijn, wanneer men getracht had met dezen tot overeenstemming te komen? Of, althans, zou Curaçao zelf niet tijdelijk een van zijne geneesheeren kunnen afstaan?

R.K. Zendingstentoonstelling.

Te Nijmegen wordt eene R. K. Zendingstentoonstelling gehouden. De criticus van de *N. R. Ct.* zegt ervan: „Van Curaçao Panama-hoeden, af en niet af, van de vlechtschool, met hare dikwijls afgebeelde leerares. Van Saba kantwerk, dat werkelijk mooi is, te midden van veel dat opzichtig en leelijk moet heeten".

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Turksche vredesvoorwaarden.

Er is een hemelsbreed verschil in de manier van kunnen en daardoor ook in die van doen tusschen de twee machten, die de politiek van de toekomst trachten te richten, tusschen de Soviet eenerzijds en de Entente anderzijds. De eerste wil, om tot nieuwe politieke en maatschappelijke verhoudingen te komen, het bestaande omver werpen; dit maakt 't haar gemakkelijk om met alle vormen, gebruiken, regels, rechten, wetten, verdragen te breken, wanneer deze het bereiken van een gewild doel bemoeilijken. Zoodra de andere de neiging toont om het met hetgeen aangenomen of beschreven is eens niet al te nauw te nemen, steekt tegen die vrijmoedigheid een storm van verontwaardiging op, die haar verplicht bakzeil te halen. Is de eerste nog door geen lastige beloften of toezeggingen verbonden en is zij daarentegen gul met het openen van gulden vooruitzichten, waarvoor zij echter geen verantwoordelijkheid aanvaardt, de Entente zit vast aan de duizend beloften in de benarde oorlogstijden gedaan en die veelal niet met elkander in overeenstemming te bren-

gen zijn, hierdoor is zij huiverig om nieuwe toezeggingen te doen, of wordt aan hare goede bedoelingen door de betrokkenen weinig waarde gehecht. De Soviet stelt zich overal aan de zijde der ontevredenen, die zij nog meer ontevreden wil maken, de Entente wil tevredenen maken, terwijl zij zelf over niemand en ook over zichzelf, over niets en ook over haar eigen werk niet tevreden is. Hoe schril deze tegenstellingen ook zijn, toch moeten zij in beteekenis misschien nog achter staan bij deze, dat de Soviet beslissen en handelen kan naar eigen goeddunken, terwijl de Raad van vijf, van vier of van drie, om de Entente-meeningen en -beslissingen te vormen en uit te voeren telkens, in hoofdzaken en bijzonderheden, moet beproeven „de contenter tout le monde et son père". De Russische regeering, Pausschap van het Bolsjewisme, handelt hierdoor snel, energiek, doortastend, verrassend, verandert als zij 't noodig vindt à la minute van stelsel en richting, bereidt een uit te voeren zet voor en grijpt op 't gewilde oogenblik in.

De Opperste Raad? Over elken maatregel van beteekenis oneenigheid. Amerika doet niet meer mee, maar staat er toch niet buiten. Van Japan is zoowat hetzelfde te zeggen. De overgeblevenen zijn 't eerst oneens. Na een conferentie verluidt dat zij 't volmaakt eens geworden zijn. Wordt de gevallen oplossing bekend, dan leest iedereen eruit, dat de geschilpunten terzijde gezet zijn en dat men het dus alleen eens is geworden over datgeen waarover men het niet oneens was. Ook overigens alle nadeelen van een veelhoofdig bestuur in den nadeeligsten vorm, omdat de Entente eigenlijk niet tot een 3-, 4- of 5-hoofdig, maar tot een dertighoofdig monster is gegroeid.

Ook over de oplossing der Turksche kwestie, zooals deze in San Remo bedisseld is, en dezer dagen aan de hooge commissie, welke daarvoor uit Konstantinopel naar Versailles gekomen was, in den vorm van een vredesovereenkomst medegedeeld is, strijkt de adem van dat monster en vóórdat die oplossing officieel bekend was gemaakt, had de Sovietregeering aan al degenen, waarvan men wist dat zij teleurgesteld of geergerd zouden worden, de hand reeds toegestoken met een: de Entente biedt vernedering en wanhoop, wij bieden nieuw leven, nieuwe kracht.

Het vredesverdrag brengt 't Turksche rijk in Europa, ten voordeele van Griekenland, tot zijn kleinst denkbare afmetingen terug. De Bolsjewiki sluiten een militaire overeenkomst met de Turksche nationalisten, waardoor deze hoop hebben op voldoende kracht om Turkije op z'n grootst te behouden. In Versailles wil men Turksch Klein Azië een nieuwe zuid- en oostgrens geven en den Grieken gelegenheid geven om na 5 jaar meester in Smyrna te worden. Hetzelfde militaire verdrag roept de Turken toe: dat nooit, de Grieken vooral er uit! De Opperste Raad stelt de onafhankelijkheid van Syrië en Armenië vast. Syrië heeft zich al een koning gegeven, die niet op de hand van de entente is. Armenië heeft, naar verzekerd wordt, omdat de Entente niet hielp, het voorbeeld van Adzerbeidjan en Georgië volgend, het aanbod van bescherming en hulp van Rusland aangenomen. Turkije moet afzien van Egypte, maar in Egypte staat naast de met Engeland bevriende khedive een sterke partij, die de onafhankelijkheid wil en deze is sterk bolsjewistisch besmet. Niettegenstaande Gr.-Brittannië zich uitdrukkelijk uitgesproken had voor de overbrenging van den Sultan van Konstantinopel naar Klein-Azië en Wilson dit even uitdrukkelijk als zijn verlangen had doen kennen, heeft men het niet aangedurfd; de storm van bedreigingen uit geheel de Mohamedaansche wereld heeft dit voorkomen. Maar het aangeboden vredesverdrag stelt hierbij als voorwaarde, dat Turkije het vredesverdrag zal nakomen. Dit zal den storm wel niet bedaren, daar elke agitator hierin kan leggen wat hij zelf verkiest er uit te halen. Wat zal de Sultan doen? De Opperste Raad heeft Turkije een maand gegeven om bedenkingen tegen de vredesvoorwaarden in te brengen. Maar de Soviet heeft den Sultan anderzijds uitgenoodigd om de door haar met de leiders der nationalisten gesloten conventie te ratificeeren, die hem dan in de armen der nationalisten zou werpen (wier leiders en attendant bij verstek ter dood veroordeeld zijn). Als overwonnene der Entente, Sultan zonder heerlijkheid, òf Khalief-agitator, verzoend met hen, die nog in een groot Turkije gelooven, wat zal de Opperpriester van alle Mohamedanen kiezen?

Turkije mag geen leger, geen vloot meer hebben, zijn eigen financiën niet meer beheeren, het zal onder grievende vreemde voogdij komen. Of het beter zal varen indien het onder leiding van Moskou mocht komen? Hierin verdiept de Turk zich niet, onder den indruk van het fnuikende vredesaanbod der Entente vindt elke Turk de ergste onzekerheid minder erg dan de eischen, die vredesvoorwaarden genoemd worden, maar die als een verklaring van wrok en haat, en dus als een va[n] voortdurende vijandschap, opneemt.

Als Turkije mocht weigeren om de vredesvoorwaarde[n] te aanvaarden, dan zal de Entente weer anderhalf ja[ar] noodig hebben om tot overeenstemming te komen ov[er] hare positie tegenover dezen nieuwen toestand; de So[]viet zal dadelijk gereed zijn met raad en daad.

Generaal Townsend en de Mesopotamië expeditie.

Generaal Sir Charles Townsend heeft een boek uit[]gegeven over zijn Mesopotamië-ondervindingen. Me[n] herinnert zich hoe deze opperofficier, van wien men i[n] Engeland groote verwachtingen had, met een divisi[e] van Europeesche en Indische troepen, in 1916 in Koe[t] el Amara, door een Turksch leger ingesloten werd e[n] zich ten slotte met zijn geheele macht moest overge[]ven, waarna allen in krijgsgevangenschap gingen. D[e] generaal geeft in zijn boek niet alleen een verslag va[n] de gebeurtenissen, maar hij spreekt zijn oordeel uit ove[r] het Mesopotamië-beleid dergenen, die toen in Groot Brittannië aan het roer waren, en dat oordeel is ver[re] van vleiend.

Over het geschiedkundige van het werk zegt Th[e] Times of India (Mail edition 10 April): het ver[]haal is juist, duidelijk en overtuigend, de schrijver deel[t] ons precies mee wat hij deed en waarom hij het deed. Wat de waardeering der krijgsverrichting in haar ge[]heel en in hare bijzonderheden betreft, ontleenen w[ij] hier slechts enkele beschouwingen aan het Times-artikel.

Het oorspronkelijke besluit om een geringe krijgs[]macht naar de landen bij 't uiteinde van de Perzische golf te zenden, om dit water vrij van vijandelijken in[]vloed te houden en de Perzische olievelden, wier op[]brengst vooral der scheepsmacht ten goede kwam, te be[]schermen, berustte op een gezonden grondslag. Maar met de bezetting van Basra was dit doel bereikt. De eerste strategische fout was de opmarsch van Amara naar Koet el Amara. Tot Amara boden de transporten voor de Britsche troepen minder bezwaren dan die voor de Turken, verder gaande keerde dit om. Men liet zich verleiden door de beteekenis van Koet el Amara als punt van samenkomst van drie belangrijke wegen: de Tigrisweg van Bagdad naar Basra, de Haiweg van Koet naar Nasiriyeh en de Karoenweg naar Mahomerrah. Wilde men het om die reden bezetten, dan vergde 't een sterk garnizoen, waarvan verpleging, voorziening en aanvulling veel offers zouden vergen.

Hieruit volgt al, dat generaal Townsend in 't geheel geen voorstander is geweest van de onderneming naar 't ver gelegen Bagdad. Bij den toenmaligen stand van zaken heeft hij krachtig aanbevolen om geen strijdmacht van beteekenis te bestemmen voor oorlogstooneelen van ondergeschikt belang, maar alle aandacht op het groote strijdtooneel in Frankrijk te concentreeren. De groote heeren in Londen beschikten anders. De Dardanellen-onderneming was mislukt, in Servië liepen de zaken mis, kon Bagdad bereikt worden, dan zou dit een prachtige afleiding zijn voor de geleden politieke nederlagen en de bevelhebber der troepen, generaal Nixon, „a soldier of the most mediocre calibre, durfde de verantwoordelijkheid voor deze onderneming wel aan, of, hetgeen juister is, durfde evenmin als de andere autoriteiten in Indië tegen den wensch uit Londen ingaan. Townsend waarschuwde echter. Wilde men 't volstrekt doorvoeren, dan waren, behalve de bezetting der garnizoenen, minstens twee divisiën noodig om tegen Bagdad op te rukken en de bescherming der 400 mijl lange gemeenschapslijn van de zee tot Bagdad zou later nog meer eischen. Met zijn oordeel werd in zoover eenige rekening gehouden, dat voor later over de vermeerdering tot twee divisies gedacht zou worden, de onderneming moest intusschen mèt de beschikbare ééne zwakke divisie beproefd worden.

Zoodra de troepenmacht van Azizieh oprukte in de richting van Bagdad begon de door Townsend voorspelde ellende. Door onvoldoende voorziening was er weldra gebrek aan alles, mannen, artillerie, munitie, hospitaaluitrusting, geneeskundige verpleging en vooral aan transportmiddelen. Bij Ctesiphon stuitte men op goed aangelegde Turksche versterkingen. Zij werden daaruit verdreven en trokken terug op Diala. Maar de Britsche macht vond zich zoo volkomen afgesneden van haar basis, dat zij ook achteruit moest gaan. Zij nam, onder generaal Townsend, bij Koet el Amara een sterke stelling in.

Was 't politieke doel niet bereikt, de autoriteiten waren toch vol bewondering voor hetgeen Townsend en zijne troepen hadden gepresteerd; zij vertrouwden er daarom op dat deze te Koet el Amara wel 2 maanden stand zouden kunnen houden. Dan zouden zij door een sterke macht afgelost worden. Townsend antwoordde in December 1915: dat zal niet gaan. Zooals hij zich den

toestand zag ontwikkelen en zijn eigen middelen kende, achtte hij versterking of aflossing in 10 à 15 dagen noodig. De aflossing kwam niet binnen dien tijd. Door den aandrang is de voor de ontzetting bijeen te brengen legerafdeeling onder generaal Aylmer niet eerst kalm, rustig en goed georganiseerd, om daarna naar Koet el Amara te gaan, maar is zij zoodra doenlijk daarheen gezonden. Toen zij kwam, was de Engelsche stelling bij Koet el Amara echter reeds geheel in- en afgesloten. Aylmer ging tot een reeks van schermutselingen over, die nergens succes hadden. Townsend zelf hield het, hoewel heelemaal ingesloten, met de beschikbare macht en middelen, tegen de herhaalde aanvallen tot 26 April uit. Het is moeilijk achteraf uit te maken of het ontzet beter zou zijn geslaagd, indien het eerst geduldig georganiseerd ware geworden.

De lange Turksche krijgsgevangenschap is voor de dappere verdedigers van Koet el Amara een zware beproeving geweest. De Mesopotamië-troepenmacht werd hersteld en generaal Maude mocht, terwijl de Turken elders zware verliezen leden, de opmarsch naar Bagdad met succes volbrengen. Maar hierdoor is, voor de geschiedenis, de blunder der vorige onderneming niet uitgewischt. Engeland heeft zich wel meer schuldig gemaakt aan 't ondernemen van militaire expeditiën zonder voldoende voorbereiding, maar in Mesopotamië was dit te minder te verontschuldigen, omdat het daar beoogde doel feitelijk bereikt was, zoodat de niet te verantwoorden onderneming niets goed kon maken van hetgeen op de ver afgelegen oorlogstooneelen mislukt was en daarentegen met vrij groote zekerheid het goede bederven moest dat aan de Persische golf bereikt was.

Onder den indruk van den roep om licht over de gebeurtenissen, benoemde de regeering een commissie, die een rapport uitbracht, dat, door aanwijzingen van eenige fouten en schuldigen, den indruk maakte van onpartijdig en onbevooroordeeld te zijn; maar dat hier omschreven wordt als „that monstrous accumulation of misrepresentation and perversion".

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

COMMISSIE VOOR WEST-INDIE.

VERGADERING op *Zaterdag 22 Mei 1920 om 2.30 nam.* in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17.

Agenda.

I. Voorstellen van den nieuwen wd. Secretaris.
II. Notulen.
III. Ingekomen stukken.
IV. Deelneming West-Indië 5e Ned. Jaarbeurs.
V. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Ingekomen bij het Secretariaat der Afdeeling Haarlem voor de Jan Pietersz. Coenstichting:

van den heer B. M. A. C., Bloemendaal *f* 250.—
„ „ „ J. N., Bloemendaal ...... „ 1000.—

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

TECHNISCHE AMBTENAREN VOOR WATERKRACHT, ELECTRICITEIT EN ANDERE STAATSBEDRIJVEN IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Bij den dienst voor waterkracht en electriciteit in Nederlandsch-Indië en de door dien dienst uit te voeren werkzaamheden ten behoeve van andere Staatsbedrijven daar te lande, zijn te vervullen enkele plaatsen voor practisch ervaren personen met een middelbaar technisch diploma.

In het bijzonder komen zij in aanmerking, die het eindexamen eener middelbare technische school met electrotechniek en stoomwerktuigkunde als verplichte vakken met gunstig gevolg hebben afgelegd. Voorts wordt vereischt eene ruime practische ervaring op het gebied der sterkstroomtechniek, verkregen in het bedrijf of bij de 2montage van electrische centrales en hoogspanningsverdeelnetten of in constructiewerkplaatsen en teekenzalen.

De uitzending zal voorloopig geschieden in tijdelijken dienst met een 5 à 6-jarig dienstverband, doch met de mogelijkheid tot overgang in vasten dienst op nader te bepalen voorwaarden bij beiderzijdsch goedvinden.

Aan het dienstverband is verbonden:

1o. vrije overtocht in de 1ste klasse, heen en terug, c.qq. ook voor het wettig gezin;

2o. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van *f* 2250 (twee duizend tweehonderd vijftig gulden);

3o. eene voorloopige bezoldiging van *f* 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

4o. eene ambtsbezoldiging van *f* 475.— 's maands — ingaande met den eerste van de maand, volgende op die, waarin de benoeming zal hebben plaats gehad, en de werkzaamheden zijn aanvaard, — met 2 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 100 's maands bij gebleken geschiktheid en goede plichtsbetrachting, zoodat eene eindbezoldiging van *f* 675 's maands wordt bereikt. In verband met practische ervaring kunnen reeds dadelijk een of meer verhoogingen worden toegekend;

5o. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, welke wordt genoten als verhooging van de onder 2o. bedoelde tegemoetkoming.

Gegadigden behooren hunne ongezegelde verzoekschriften zoo spoedig mogelijk in te zenden aan het hoofd der 9de afdeeling van het Departement van Koloniën, onder overlegging van eene korte omschrijving van genoten onderwijs, opleiding en levensloop, hunne diploma's en getuigschriften, eene omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamheden en van eene opgave van leeftijd, c.qq. of zij gehuwd zijn en van het aantal hunner kinderen.

Zij, die mogelijk in aanmerking komen, zullen worden opgeroepen voor persoonlijke kennismaking en ter geneeskundig onderzoek naar hunne lichamelijke gesteldheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant
van 29 April 1920 No. 83).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).
Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.
Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).
Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte M a, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
1 civiel- of bouwkundig ingenieur.
1 werktuigkundig ingenieur.
Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.
Leeraar in de pathologische anatomie aan de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
2 gouvernements-tandheelkundigen.
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
1 microbioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
12 ongehuwde apothekersbedienden.
4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).
1 instrumentmaker artsenschool Soerabaja.
Verpleegster 1e klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
Bouwkundig ingenieur,
Civiel-ingenieur,
Opzichter,
Technisch ambtenaar,
Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Scheikundig ingenieur bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.

Een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1e klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2e klasse,
Adspirant-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Adjunct-Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.

3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant
van 3 Mei 1920, No. 85).

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributieverhoogingen, op peil gebrachte contributies en Abonnementen, sedert April 1920.

—o—

Begunstigers.

Bond van Eigenaren N.-I. Suikerondernemingen, Den Haag . . . f 250.—
Mr. J. W. D. Francken voor de gezamenlijke onder zijne Directie staande Maatschappijen en privé, Amsterdam . . . „ 100.—
Billiton-Maatschappij, Den Haag . . . „ 100.—
Nederl.-Indische Spoorweg Maatschappij, Den Haag . . . „ 100.—
H. E. Oving Jr. Ned.-Ind. IJzer- en Staalhandel, Rotterdam, Geldersche Kade 31 . „ 100.—
Weise en Co., Rotterdam, Boompjes 58 . . „ 100.—
Ned.-Ind. Gasmaatschappij te Rotterdam, Willemsplein 10 . . . „ 100.—
Int. Crediet- en Handelsvereeniging „Rotterdam", Rotterdam, Westerstraat 42 . . . „ 100.—
Firma Dikkens en Co., Hengelo . . . „ 50.—
N. V. Gebr. Naeff, Lochem . . . „ 50.—
Nederl. Katoenspinnerij, Hengelo . . . „ 25.—

J. Lodder, Utrecht . . . „ 1[illegible]
F. B. Jantsen, Amsterdam . . . „ 1[illegible]

Nieuwe leden.

Mr. L. F. A. M. van Ogtrop, Amsterdam . f 10[illegible]
G. H. Mulder, Indragiri O.-I. . . . „ 5[illegible]
M. Kiveron, Amsterdam . . . „ 5[illegible]
J. Ch. van der Belt, Scheveningen . . . „ 5[illegible]
W. J. C. Smit, Den Haag . . . „ 5[illegible]
H. B. van de Rovaart, Den Haag . . . „ 5[illegible]
G. H. Ockerse, Amsterdam . . . „ 5[illegible]
L. Stibbe, Den Haag . . . „ 5[illegible]
P. van der Molen, Utrecht . . . „ 5[illegible]
Mej. C. van Wijk Jurriaanse, Utrecht . . „ 5[illegible]
E. de Vries, Paramaribo . . . „ 5[illegible]
Dr. M. Polak Albina, Suriname . . . „ 5[illegible]
Directeur Algemeen Proefstation der „Avros" Medan . . . „ 5[illegible]
W. van den Brink, Den Haag . . . „ 5[illegible]
J. J. van Eupen, Nijmegen . . . „ 5[illegible]
H. Kerremans, Arnhem . . . „ 5[illegible]
F. Treffers, Den Haag . . . „ 5[illegible]
G. H Loth, Delft . . . „ 5[illegible]
H. Wouters, Scheveningen . . . „ 5[illegible]
A. G. de Bruin, Leiden . . . „ 5[illegible]
W. D. H. Baron van Asbeck, Haarlem . . „ 5[illegible]
H. W. Holtappel, Rotterdam . . . „ 5[illegible]
Mr. P. A. Blaauw, Rotterdam . . . „ 5[illegible]
Th. J. A. Hilgers, Lochem . . . „ 5[illegible]
Mr. F. G. Schalkwijk, Haarlem . . . „ 5[illegible]
Mevr. H. Hartmans-Laeyendecker, Breda . . „ 5[illegible]

Contributieverhoogingen.

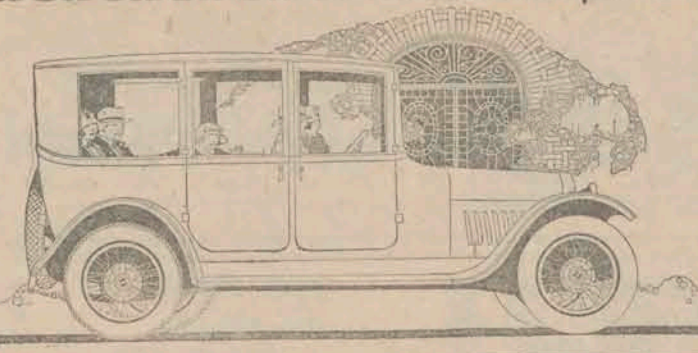
A. C. van der Velden, Soemba van f 2.50 op f 10[illegible]
J. J. van Gorsel, Den Haag . „ „ 5.— „ „ 10[illegible]
Mej. C. Meulenhoff, Soerabaja „ „ 2.50 „ „ 7[illegible]
A. J. Reijnvaan, Velp . . . „ „ 1.50 „ „ 3[illegible]
Mej. D. Houthuyzen, Den Haag „ „ 1.50 „ „ 2[illegible]

Op peil gebrachte contributies.

R. P. O. D. Wijnmalen, Den Haag van f 2.50 op f 5[illegible]
Prof. J. A. Grutterink, Haag „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
H. G. J. Smits, Arnhem . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
L. F. Schröder, Wageningen . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
H. A. Stöcker, Velp . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
Mevr. M. A. Dunlop-geb. Mikkers, Rosendaal bij Velp . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
Th. Mens Fiers Smeding, Soerabaja . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
Th. Linscheer, Suriname . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
J. P. Monsanto, Paramaribo . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
J. A. van Beek, Suriname . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
M. Willemsteijn, Wageningen „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
A. Gelderman, Arnhem . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
Th. J. F. A. Liefrinck, Arnhem „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
C. H. C. Bijvanck, Arnhem . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
G. de Bruin, Velp . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
Mej. W. van Hoorn, Besoeki . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
P. L. van Bueren, Santpoort . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
E. H. Simon, Semarang . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
G. Schaap, Den Haag . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
F. L. H. Storm van 's-Gravesande Den Haag . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
J. Kindermann, Scheveningen . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
E. A. Pan, Haarlem . . . „ „ 2.50 „ „ 5[illegible]
Mevr. A. S. Lucardie-geb. Daum, Oosterbeek . . . „ „ 2.— „ „ 5[illegible]

Abonnementen.

Eykensluyters en Tromp, Den Haag . f 5[illegible]
Crans en Co., Den Haag . . . „ 5[illegible]
Restaurant Royal, Den Haag . . . „ 5[illegible]
Hotel „De Twee Steden", Den Haag . „ 5[illegible]

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven**, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent**, porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname**, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao**, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.